

עמותת מוריצן 10

יחידה 504 על ציר הזמן

"בחודש ספטמבר לפני 38 שנים"

ההתרעה האסטרטגית שהוחמצה ורצח בשיר ג'מיל

ב-12.8.1982 נחתם, בתיווך אמריקאי, הסכם לפינוי המחבלים והצבא הסורי מהעיר. הפינוי החל תוך שבוע ימים ונמשך עד 31.8.1982 כך שפוננו מהעיר 14,398 מחבלים וחיילים סורים. יאסר ערפאת ומטה אש"פ עברו לתוניס.

במקביל ובתמיכה של ההנהגה הישראלית נבחר ביום 23.8.1982 בשיר ג'מיל, מנהיג הפלנגות הנוצריות, לנשיא לבנון. ממשלת ישראל האמינה שהוא יחתום על הסכם שלום עימנו וכל המציאות הביטחונית שלנו בלבנון ובגבול הצפון תשתנה משמעותית לטובה. נדמה היה שמטרתה הצבאית והמדינית של ישראל במלחמה זו הושגו. בהתאם לחוקה הלבנונית, בשיר ג'מיל היה אמור להכנס לתפקידו ול"ארמון בעבדא" 30 יום לאחר בחירתו, ב-22.9.1982.

פינוי המחבלים ובחירת בשיר

כשבוע לאחר תחילת מלחמת לבנון הראשונה (6.6.1982) צה"ל כיתר את אזור מערב בירות כשבתוכו התרכזו כ-15,000 מחבלים וחיילים סורים. מספר ימים לאחר מכן הוקם ע"י היחידה "מרחב בירות" שמטרתו העיקרית הייתה לספק מידע מידי לכוחות צה"ל על המחבלים בעיר ואכן המרחב היה לגורם המודיעיני העיקרי של כוחותינו בזירה זו ועל בסיס מידע שלו הותקפו כ-750 יעדי מחבלים.

בתמונה: בין מפקדת הפלנגות בירות

ההתרעה

לאחר חתימת ההסכם לפינוי המחבלים ולאחר שבחירתו של בשיר ג'מיל הובטחה, החל "מרחב בירות" להפנות חלק ניכר ממאמציו לכיסוי מודיעיני של סוריה והצבא הסורי. מקור של המרחב שוגר לדמשק לפנישה עם מכרז, קצין סורי בכיר ביותר ומי שנחשב כאחד מצמרת הממשל הסורי. ב-27.8.1982 - 4 ימים לאחר בחירתו של בשיר, חזר המקור מדמשק ודיווח מפי הקצין הבכיר הנ"ל כי ההנהגה הסורית נחושה בדעתה להביא לחיסולו של בשיר ג'מיל עוד בטרם כניסתו ל"ארמון בעבדא". ההתרעה דווחה כמוכן לגורמי המודיעין הרלוונטים.

עמותת מוריצן 10

יחידה 504 על ציר הזמן

"בחודש ספטמבר לפני 38 שנים"

ההתרעה האסטרטגית שהוחמצה ורצח בשיר ג'מיל

בתמונה: הרמטכ"ל הפאל איתן בפגישה עם בשיר

חיסול בשיר ג'מיל

ביום 14.9.1982 חוסל בשיר ג'מיל בעת ששהה בבנין מפקדת הפלנגות בבירות. החיסול בוצע ע"י סוכן של המודיעין הסורי, לבנוני - נוצרי אורתודוכסי, חבר מפלגת הלאום הסורי (PPS), שהחזיר מטען רב עוצמה לבניין והפעיל אותו בשלט רחוק בעת שבשיר ניהל דיון עם צמרת הפלנגות. החיסול הביא לשינוי דרמטי. יומיים לאחר הרצח, ב-16.9.1982, צה"ל נכנס למערב בירות וכבש אותה. במקביל צה"ל אישר לכוחות הפלנגות הנוצריות, שמנהיגם נרצח זה עתה, להכנס למחנות צבא ושתילה (מחנות פליטים פלסטינים). הפלנגות ערכו טבח נוראי במחנות אלה ומאות מתושבי המחנות נהרגו. הטבח עורר סערה ציבורית ולחץ בינלאומי שבעקבותיהם צה"ל פינה חזרה את שטחי מערב בירות.

סיכום

רצח בשיר ג'מיל היווה ללא ספק את נקודת המפנה במלחמת לבנון הראשונה. ממועד זה ואילך המציאות הלכה והשתנתה לרעתנו וצה"ל נשאר בלבנון לעוד 18 שנים. קשה להעריך מה היה קורה אילו רצח בשיר היה נמנע אולם קשה גם להשתחרר מהתחושה שיתכן והיינו מסתכנים פחות בביצה הלבנונית, אם בכלל, ואי מניעת הרצח הייתה החמצה גדולה!

